

Kunnat yritystoiminnan edistäjinä

Puutoimiala kasvuun –seminaari Rokualla 13.11.2017

KAARINA DAAVITTILA

DAAVITTILA OY

Kuka Kaarina?

- kunnan- ja kaupunginjohtaja n. 13 vuotta
 - kunnankamreeri 6 vuotta
 - päätoiminen tilintarkastaja 7 vuotta
 - elinkeinoasiamies pari vuotta
- vakuutusyhdistyksen toimitusjohtaja kolmisen vuotta
 - tilitoimistoyrittäjä, yritysneuvoja noin 10 vuotta
 - maalaistalon emäntä noin 40 vuotta
- nyt eläkeläisenä hallitusammattilainen, johdon neuvonantaja - senior advisor ja mumma

Hallintotieteiden maisteri, ekonomi, jatkuva kouluttautuja
toimii yrittäjäjärjestössä ja kyläyhteisössä

innostuu uudesta ajattelusta, aloittanut juuri pianonsoiton alkeet ja kuorolaulun harjoittelun

Kehityskulku - ajanvirta

KUNNAN PÄÄTÖKSENTEKO JA JOHTAMINEN OVAT
PROSESSEJA

EI HOKKUSPOKKUSTEMPPUJA

Tasapainoinen kunta

OLOSUHTEET JA OIVALTAMINEN

Elinkeinojen
kori

Johtajuus

Poliittinen
Ammatillinen

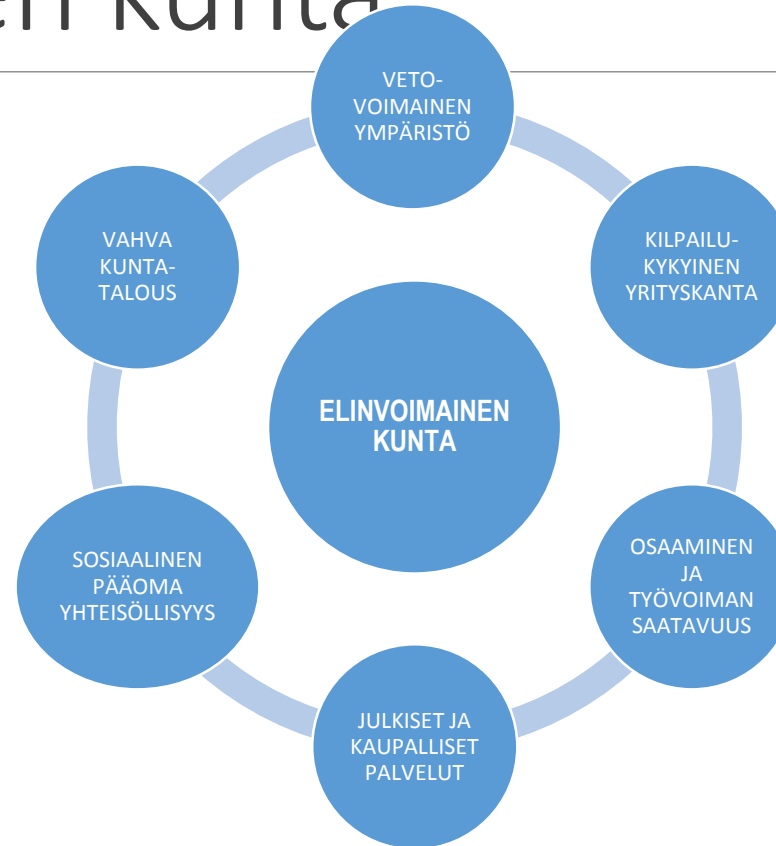
Palvelujen
kori

RESURSSIT JA OSAAMINEN

Elinvoimainen kunta

Katse tulevaisuuteen >2030

Kunnan on tärkeää pohtia oman kuntansa elinvoimaisuutta ja pyrkiä edistämään sitä. Jotta voi edistää elinvoimaa ja löytää oikeat painopisteet ja sopivimmat keinot, on ensi muodostettava käsitys paikallisista elinvoiman tekijöistä.

Kunta(rakenne)muutos

Kyseessä tärkeä alueen elinvoimaisuuden kysymys

1. Miten kuntasektori voi turvata hyvinvointipalvelut ja samalla yrittämisen edellytykset
2. Miten kunnan vetovoimaisuus varmistetaan ja vahvistetaan, että yrittäjät uskaltavat investoida alueella
3. Miten asuinympäristön viihtyisyys ja helppo arki työntekijöille rakennetaan
4. Miten varaudutaan sähköisiin palvelusisältöihin
5. Miten ymmärrettäisiin, että kaikki hyvinvointiresurssi lähtee liikkeelle jalostusarvon kasvamisesta, yritysten työpaikoissa syntyvästä lisäarvosta
6. Pohjois-Pohjanmaalla ja Kainuussa on poikkeuksellisen vahva raaka-aineiden varanto tuotantotalouden perustaksi, tuotannollisen teollisuuden vahva perinne on menettänyt imagollista asemaansa
7. Miten varmistetaan osaavan työvoiman saatavuus

Kunta(rakenne)muutos 2.

Kyseessä tärkeä alueen elinvoimaisuuden kysymys

Uhkana on, että keskittymistä Oulun seudulle/Etelä-Suomeen tapahtuu liikaa

- Johtaa sijoitettujen verovarojen tehottomaan käyttöön (olemassa oleva infra)
- Työvoima ei liiku tuotantoalueelle, kun koulutuspaikat vedetään keskuskaupunkiin
- Ei liiallista hajottamista, mutta ei yltiöpäistä keskittämistäkään
- Koulutus pitäisi olla lähellä yrityksiä/tuotantolaitoksia
- Seuraava uhka on ammattikoulutuksen ja lukioiden keskittyminen vain muutamiin paikkoihin, näitä koulumuotoja pitäisi yhdistää

Yrittäjien ja yksityissektorin toimijoiden pitäisi aktiivisemmin osallistua julkishallinnon uudistamiseen – muutospolitiikkaan, keskusteluihin ja päätöksentekoon aktiivinen osallistuminen

Maailmanlaajuinen arvojen muutos:

1. Ekologisuus

- Ihmiset ovat valveutuneita **ympäristöasioissa**, uusiutuvia energiamuotoja arvostetaan ja tietoisuus omien valintojen vaikutuksesta hiilijalanjälkeen kasvaa.
 - Ihmiset hakevat uusia kestäviä ratkaisuja mm. energiatuottamiseen ja -kulutukseen.
- Matkailussa **ekoturismin** arvostus ja suosio nousee.
- Ekologiset tekijät vaikuttavat entistä enemmän **yhteiskuntavastuuseen ja taloudelliseen päätöksentekoon.**

Maailmanlaajuinen arvojen muutos:

2. Hyvinvointi ja elinvoimaisuus

- Maailmanlaajuisesti katsottuna **hyvinvointi jakaantuu entistä epätasaisemmin**. Ruoan saatavuus, puhdas vesi, arjen turvallisuus ja riittävä terveellinen ravinto jakavat maailman aikaisempaan selvemmin kahteen joukkoon.
- Kaupungistumisen seurauksena perinteiset lähiturvaverkot katoavat, jolloin ihmiset joutuvat hakemaan uudenlaisia **turvaverkkoja**. Sen seurauksena yhteisöllisyys muuttuu virtuaalisyhteisöjen suuntaan.
- **Luonto, rauha ja hiljaisuus**, laadukas elämä, nautinnot, elämykset, kunto, terveys, nuorekkuus, hemmottelu ja pehmeät arvot kuten perinteet, yhdessäolo, lapset, pienimuotoisuus, läheisyys, yksinkertaisuus nousevat

Maailmanlaajuinen arvojen muutos:

3. Rajattomuus

- Ihmisillä on **vapaus ja mahdollisuus valita**, missä asuu ja harrastaa, työ voi olla verkon päässä, tietotyö ei rajoitu fyysiseen toimipaikkaan tai tiettyyn kellonaikaan, työn ja vapaa-ajan raja murtuu, kun halutaan esim. harrastuksista työ.
- Ennen yhteisöllisyyttä koettiin omassa kylässä, nyt sen voi kokea verkossa samanhenkisten ihmisten kanssa ympäri maailmaa, Eurooppa/maailma on avoin ihmisten ja tavaroiden liikkumiselle.
- **Suora kansalaisvaikuttaminen** käyttää hyödyksi rajatonta tiedon kulkemista. Tieto liikkuu reaaliajassa.

Elinvoima ei säily eikä kehity ilman voimakkaita toimenpiteitä. ½)

Parhaiten kunnan elinvoimaisuus varmistetaan sillä, että **paikalliset vahvuudet ja menestystekijät** voidaan yhdistää maailmanlaajuisiin, eurooppalaisiin ja suomalaisiin toimintaympäristön muutosta ohjaaviin **myötävirtatekijöihin**

Kunnilla on hyviä mahdollisuuksia, jos ne kyetään ja osataan hyödyntää

- puurakentaminen – kunnan strateginen valinta (esim. Espoo)
- Perustutkimustyötä, kokeilua ja ennakkoluulottomuutta (esim. Pudasjärvi)
- Perustuu paikalliseen/alueelliseen raaka-aineeseen, työllistää paikallisesti, jättää rahavarat aluetalouteen
- Tarvitaan etunojaa ja esimerkillisyyttä, ei jarrutusta

.

Elinvoima ei säily eikä kehity ilman voimakkaita toimenpiteitä.(2/2)

...**Parhaiten kunnan elinvoimaisuus varmistetaan** sillä, että **paikalliset vahvuudet ja menestystekijät** voidaan yhdistää maailmanlaajuisiin, eurooppalaisiin ja suomalaisiin toimintaympäristön muutosta ohjaaviin **myötävirtatekijöihin**

- **Erinomainen esimerkkejä Utajärveltä:**

- **Kinnusen Mylly Oy, yli 50 vuotta toiminut yritys haastelee valtavirtoja ja aktiivisesti etsii uutta, merkittävät investoinnit**
- **Pipelife – kansainvälistä tunnustusta saanut kansainvälinen yritys**
- **Leipomoalan yritystoiminta – mm. muonittaa lentomatkustajia**
- **Rokuan Kuntokeskus, Rokuan alueen yritystoiminta**
- **Geopark- maailmalaajuinen verkosto**

Työuralla kohdalle sattuneet vaikeat rakennemuutoksen kunnat

Palvelujen kori valtionosuusriippuvainen

Kuntapalvelujen kokonaisuutta ollut pakko uudistaa

Muutosvastarintaa, poliittistakin ”veivausta”

Toteutettu eri malleja, tehostamista, kilpailuttamista, johtamisen kehittämistä,

Talous saatu tasapainoon, henkilöstö pääosin innostunut muutoksesta

Elinvoimakori hiipumassa tai merkittäviä uhkia

Teollistaminen

- Hallipolitiikkaa
- ”muotialoja” oli kokeiltu kaikissa työuran kunnissa

Matkailu

- Luontoon nojaava rakenne

Luonnonvarat

- Luonnonvarojen irrottaminen ja jalostus
- Maansiirto- ja kuljetusala

Koulutetun työvoiman saatavuus?

Kainuu 1990-2000: Laajat suojeleohjelmat järkyttivät elinvoimaa, ei toipunut

Ylikiimingissä heräsi idea kunnan tonttikaupan kylkiäisestä: ”Polttopuupalsta”

Pudasjärvellä päätettiin pärjätä

Otettiin käyttöön luovuus ja rohkeus, vallitsi luja poliittinen johtajuus ja hyvä ilmapiiri

”Uusi, elinvoimainen, ennakkoluuloton Pudasjärvi”

Kuppi nurin, menneeseen ei tuijoteta, muiden mielestä mahdoton olosuhde on meille mahdollisuus

Keskityttiin siihen, mitä meillä on

Jos jossain asiassa/olosuhteissa ihminen voi onnistua, miksei siis onnistuu meillekin

=> laaja pinta-ala = rikkaus

Pudasjärven metsät

Pitäjän kokonaispinta-ala noin 580 000 hehtaaria

Pinta-alasta valtio omistaa vajaa puolet,
yksityiset, yhtiöt, seurakunta ym. toisen puolen.

Metsänomistajia reilut 3000

Metsätaloudenmaa (metsät ja suot) noin 500 000 hehtaaria, 60 hehtaaria/asukas

Puuta metsissä noin 28 milj./m³ = n. 60 m³/ha

3200 m³/asukas = n.70 rekkakuormaa

Suomessa keskimäärin noin 5 ha ja 400m³/ suomalainen.

Pudasjärven kaikkien metsien arvo noin 450 milj. euroa

51 000 euroa/asukas

2000- luvulla yhä vahvemmin nousset esille uudistuvien ja havumetsän merkitys globaalin ilmasto-ongelman ratkaisussa

Eduskunnan, hallitusten ja ministeriöiden tutkimuksia, politiikkaohjelmia, selontekoja, maaseutupoliittisia ohjelmia, puun käytön lisäämistä

Pudasjärvellä vahvistui käsitys luonnonvarojen merkityksestä työpaikkojen ja ansaintamahdollisuuksien löytämisessä, ihmisten arjessa.

Kehittämishankkeet suunnattiin niin, että olemassa olevat vahvuudet ovat keskiössä

- BioYty [BioYty.docx](#)
- Hirsirakentamisen ekologisia vaikutuksia –tutkimushanke [Hirsikorttelihanke loppuraportti netti.pdf](#)
- Logistiikan kehittämishankkeet
- Lämpöyrittäjyishankkeet, Oulunkaaren yhteiset hankkeet

Kaikki lähtee ihmisestä ja oivalluksesta

1970 –luku: hallipolitiikka

- tuotiin vieraita toimialoja haja-asutusalueen kuntiin
- Kostamuksen rakentaminen heijastui voimakkaasti aluetalouteen

1970-2017: väestövähennemä nakertanut elinvoimaisuutta

- työvoimansaanti vaarantunut/estynyt
- koulutus ei ole pystynyt ennakoimaan valtavirtausten aiheuttamia muutoksia

Kuntien elinvoiman ja olemassaolon suurin uhka väestökato ja syntyvien ikäluokkien pienuus

-vaikutuksia 2030-luvulle ei kyetä ottamaan puheeksi

Toimenpiteitä voi syntyä vasta kun ongelma tunnistetaan ja tunnustetaan

”Yrittäjyys syntyy ihmisestä - ei toimialasta” (Kyösti Karjula Utajärvellä pari viikkoa sitten)

Puutoimiala kasvuun- kunnilla ratkaisevan tärkeä asema!

Paljon kiitoksia mielenkiinnosta!

Kysymyksiä – keskustelua?

kaarina.daavittila@daavittila.fi, puh. 0408266588